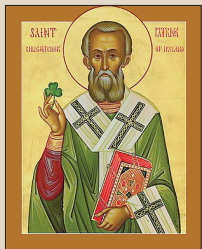


RANÝ STŘEDOVĚK



Do Irsla přinesl křesťanství v 5. století sv. Patrik. Jeho svátek, který připadá na 17. 3., patří k nejvýznamnějším dnům pro Iry na celém světě.



Jak se dnes nazývá stát, jehož je Anglie součástí? Které další země do něj patří?

Zrod středověké Anglie

Na území dnešní Anglie se vystřídala řada různých národů. Původně zde žili Keltové. Na začátku našeho letopočtu se stala Anglie součástí římské říše. Po jejím rozpadu začali zemi osidlovat germánské kmeny Anglů, Sasů a Jutů, kterým říkáme souhrnně Anglosasové. V tomto období už se mezi lidmi šířilo křesťanství. Misionáři přicházeli do Anglie z irských klášterů, později i přímo z Říma.

Popište vývoj na území dnešní Anglie v prvních staletích našeho letopočtu. **M 032** Vyhledejte Anglii, Skotsko, Wales [vejs] a Irsko. **M 016B** Odkud přišli do Anglie Anglové, Sasové a Jutové? **S** Kdo jsou misionáři? Ze kterých dvou míst přicházeli do Anglie misionáři? **M 032** Kde se nachází klášter Lindisfarne [lindysfern]? Který písemný pramen z tohoto kláštera pochází? Rozhodněte, jak je na obrázku členěno světcovo jméno.



Evangelista Matouš s řeckým nápisem HAGIOS MATTHEUS, který znamená svatý Matouš. Strana z evangeliáře z kláštera Lindisfarne z přelomu 7.–8. stol.

Anglosaský král Alfréd Veliký sjednotil Anglii v boji proti Vikingům



Náhrobník z Lindisfarne (9. stol.)

V roce 793 se nad Northumbrii objevila hrozivá znamení a naplnila lid obavami a děsem. Oblohu pročešávaly ohnivé blesky, bouře stíhala bouři a v povětří se honili žhaví draci. Zakrátko po těchto neblahých úkazech přišel velký hladomor. V téže roce, 8. června, pohanští nájezdníci zhanobili a zničili chrám Boží v Lindisfarne. Tento bezbožný nájezd byl spojen s drancováním a zabíjením. (Anglosaská kronika z 9. stol.)

Který dramatický okamžik kameník ztvárnil?



Anglické království město
Říše římská bitva

Anglosasové založili několik království. Jejich vládcové mezi sebou často bojovali. Nedokázali se proto ubránit Vikingům, kteří zaútočili na Anglii v 8. století. Až králi **Alfrédu Velikému** se podařilo sjednotit část Anglie a Vikingy odrazit. Alfréd zvolil za hlavní město anglosaského království **Londýn**. Nechal postavit nové hrady a vybudovat námořní loďstvo. Vydal zákoník, platný pro celé království. Kromě vojenských úspěchů také zakládal školy. Synové velmožů se v nich učili čtení a psaní v latině a v anglosaském jazyce, ale též vojenským dovednostem. Sám Alfréd byl vzdělaný muž. Do Anglosaské kroniky nechal zaznamenávat hlavní události uplynulých období.

Zdůvodněte, proč dostal Alfréd ke jménu označení Veliký. Shrňte jeho zásluhy o Anglii. **M 028C** S pomocí mapy a ukázky popište útoky Vikingů na Británii. Které významné křesťanské středisko Vikingové zničili? Jaká neblahá znamení podle kroniky předcházela jejich útoku? Navrhnete vysvětlení, co mohli být ve skutečnosti žhaví draci, o kterých kronikář píše.

Anglie v 11. stol.

Poslední anglosaský král zemřel bez potomků

Nárok na anglický trůn vzneslo několik uchazečů. Anglosaští šlechtici zvolili králem domácího hraběte Harolda. Vzápětí se ale v Anglii vylodil **normanský vévoda Vilém** se svým vojskem. V rozhodující **bitvě u Hastingsu** [hejstinksu] Harold padl. Vítězný Vilém, od této chvíle řečený Dobyvatel, založil nový královský rod.

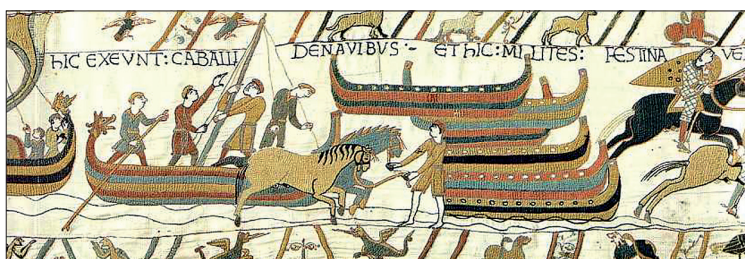
Vilém potřeboval získat informace o zemi, kterou dobyl, aby mohl vymoci co nejvíce daní. Nechal proto sepsat pozemkovou knihu *Domesday Book* [domsdej buk], česky *Knihu posledního soudu*. Ta obsahuje údaje o rozloze zemědělské půdy, počtu obyvatel, dobytka, hospodářského nářadí i příjmech z jednotlivých panství. V knize byli zapsáni také všichni pozemkoví vlastníci. Většinu půdy si присvojil sám Vilém a rozdával ji jako léno svým věrným Normanům.

Jazykem londýnského královského dvora se stala francouzština. Většina obyvatel země však hovořila anglosasky. Celkem měla tehdy Anglie přibližně 2 miliony obyvatel, z toho jen 10 000 Normanů. Postupným splynutím normanské šlechty s Anglosasy vznikl středověký anglický národ.

C 029 Kdy došlo k bitvě u Hastingsu? O co se v ní bojovalo? **M 032** Kde leží Hastings? Který průliv muselo vojsko Viléma Dobyvatele překonat? **⇐ 030** Připomeňte si, kdo byli Normané. Jak s nimi souvisí rozšíření francouzštiny mezi anglickými šlechtici? Zdůvodněte, proč bylo moudré nechat sepsat v nově dobyté zemi pozemkovou knihu. Co všechno obsahovala?

Výšivka z Bayeux [bajó] je pruh látky široký 56 cm a dlouhý 70 m. Zavěšovala se v katedrále v Bayeux pouze při slavnostních příležitostech. Je na ní barevně vyšito 58 výjevů, které na sebe navazují jako komiksové obrázky. Vypráví o dobývání Anglie Normanů. Podle pověsti zhotovila výšivku Matylda, manželka Viléma Dobyvatele. Matylda ale pravděpodobně práce jen vedla. Dokončení výšivky trvalo asi jedenáct let.

Podle čeho poznáte, že se jedná o vikinský typ lodí? Která zvířata Normané využili pro pozemní boj? Co umožnilo, aby se výšivka dochovala do dnešních dnů? **M 032** Najděte město Bayeux.



Normané se vylodují v Anglii a bitva u Hastingsu, dvě vyobrazení na výšivce z francouzského Bayeux.

Shrnutí



Vznik středověkého anglického národa je výsledkem střetů i soužití obyvatelstva různého původu, od Keltů, Římanů, Anglosasů a Vikingů až po Normanů. Po bitvě u Hastingsu byla v království upevněna panovnická moc a Anglie se stala významnou součástí západní Evropy.



- 1** Jakými opatřeními pomohl Alfréd Veliký k rozvoji Anglie?
- 2** Jaký význam měla bitva u Hastingsu? Co se po ní v Anglii změnilo?



Westminsterské opatství



Britský parlament

Koronace anglických králů probíhaly od dob Viléma Dobyvatele v londýnské čtvrti Westminster [vestminstr]. Dnes má zde své sídlo britský parlament.

Anglický jazyk odráží vývoj země. Má germánský základ, ale objevuje se v něm řada slov z latiny i slova keltského a francouzského původu.

Např. street [strít], z lat. strata via – česky dlážděná cesta, town [taun] ze saského tun – plot, number [nambr] z francouzského nombre [nombry] – číslo.